

Béts.

A' Gróf *Pálffy* János' halála által árván maradt Magyar Gyalog Regiment' Oberstere, 's a' *Mária Theresia*' Rendjének egy igen érdemes Vitéze, M. *Liptay* Antal Úr, *Torontál* Vármegyében fekvő *Lovrin* és *Gottlob* nevezetű 2 Falukkal ajándékozott meg, minden taxa kívánás nélkül Ö Felségétől. — Szép jutalom — de a' mellyet vajmi szép és nagy érdemek is előztek meg. — Ezeket, ama' halhatatlan *Loudon*, a' nagy *Coburg*, és *Hohenlohe* is nagyoknak vallották; Haditármester H. *de Ligne* pedig következő nemes vallást tett azokról magának az Oberster Úrnak, a' közelébb múlt Farsangban tartatott Udvari Bálak' egyikében, mind a' két Nemből való fok Fő Személyeknek jelenléteben: „Nagy indulattal olvastam, úgymond, Oberster Úrnak ditső vitézi tselekedeteit. Valóban igen érdemessé tette magát Oberster Úr, a' Fejedelem, és a' Státus erántt.“ — Ezt, nem tagadhattya még az Irigység is.

A' Státus' jövedelmeire, 's a' kereskedésre ügyelő Udvari Széknél, Vitze-Elölülői Méltóságra emeltetett Udvari Tanátsoffágából, Báró *Degelman*.

Magyar Ország.

Pozson *). A' Mártz. 11-dikei Ülésben, fel olvastattak 3 rendbéli új Jelentések. Eggy ezek közzül, a' Kir. Megerősítés végett fel küldendő Ország-Gyűlési Végzések mellé való vólt. A' másokban, ajánlást tesz az Ország, a' kívántt 6000 új Katonáknak ki állítása erántt; a' mi pedig a' Magyar Regimenteknek tellyes számú állapot-

---

*) A' múltt alkalmatossággal Irásunkba iktatott Levélre, hibássan vólt a' nap-szám fel téve. Mártz. 10-dikét kellett volna tenni, a' 11-dik helyett.

potban való további meg tarthatásokat nézi, jelenti, hogy ezen dolog' jó módjának feltalálását reá bízta a' kommisszáriatusi dolgokban fel állított Deputá-tzióra, melly is az ez eránt fel tejendő értelmét a' jövő Ország Gyűlésének elibe fogja terjeszteni. A' 3-dikban fel ajánlják a' Rendek Ő Felségének; akármelley esetre, és akármelley Ellenség ellen minden erejeket, 's Férjfiakat is neveznek meg magok közzül, kikkel, ha a' dolog úgy hozná magával, minden meg kívántató rendeléseknek teteleiről végezhetne előre Ő Felsége. Ezek: a' Nádor-Ispány, a' Primás, az Ország Birája, a' Király-Képe, és *Balogh Péter, Horváth Zsigmond, Almásy Ignácz, 's Vay István* Urak. — Kötelezik azonban a' Rendek magokat is; - hogy ha az ő öszve hivattatások szükségesnek fog itéltetni: ők készek lesznek mindennek tellyesítésére. — A' *Szisztóvi* Gyűlésnél lévő Magyar Követhez intézett Utasítás is eleibe terjesztetik ezen Jelentésben Ő Felségének; melly Utasításnak ez a' rövid sum-mája: Hogy semmire affélére ne álljon a' Követ; 1.) a' mi kissébbségére lenne vagy a' Király', vagy az Ország' méltóságának. 2.) A' mi az Ország' Törvényeivel ellenkezne. Igyekezzen 3.) a' Kereskedésnek *Magyar Országra* nézve való jobb lábra - állhatását elközleni.

Szombaton, meg hozta a' hirét Gróf *Zichy Károly* Ő Kegyelmsége *Bétsből*, hogy más nap le fogna ő Felsége, *Ferentz Hertzeggel* együtt érkezni; kiknek is méltó fogadtatások eránt mind-járt meg tétettek a' rendelések. — Státus Refe-rendárius *B. Spielmann* Urnak is, a' fogadott Hazafiak' hitének le-tétele végett lejendő sze-inéllyes meg jelenését tudtára adta a' Rendeknek. — Délutánni 4 órákör lett más nap az ő Felsége el érkezése. Az Ország' Rendjeinek öszve gyűlé-seket hatodfél órára rendelte: a' mikorra maga is meg jelent, saját Magyar Lovas Regementjének Formaruhájában, közöttök, 's bé ült a' számára ké-

ké-

készültt Kir. Székbe. Mindeneknek előtte Kan-
tzellárius Gróf *Pálffy*, ezen Magyar Beszédet *)
mondotta :

„Ezen Ország Gyűlésének folyamattya, szá-
mos bizonyságit terjesztette a' Haza eleibe, mind
azon kegyes indulatinak Felséges Urunknak,
mellyekkel Országulásának kezdetétől fogva Nem-
zetünket bódogítani méltóztatott. Ezen Nemzeti
Gyűlésen szerzett Törvények, fogják *Második
Leopold'* Nevét még a' leg később Maradékunk-
nál is áldásban tartani. Ezekből vehetnek Uno-
káink példákat, mind Fejedelemhez tartozó hű-
ségre, mind pedig Hazához meg feddhetetlen
buzgóságra, és ezen köteleffégnek öfzve-kaptsó-
lásával, a' Közjóra törekedő iparkodásra. Fel-
séges Urunk örömmel látta, a' Státusoknak és
Rendeknek ezen köz bódogságra vezető tusako-
dásait, és ezentúl is fogja mindenkor ezen nemes
igyekezeteit királyi hatalmával támogatni.“

Ennek végződésével, meg szállalt maga Ő
Felsége, 's következő foglalatú Deák Beszédet
tartott:

„Minekelötte a' hív Státusok és Rendek
külön ofzlanának, hosszas fáradozásaik után az
Ország Gyűléséről: akartunk azon vizafztalásban
részeseülni, ha mind szük is az időnk, hogy a'
Mi *Magyar* Népiünknek közepette meg jelenhes-
sünk; minden Kir. Pompa nélkül jöttünk, mivel-
hogy a' Királyi Méltóságnak fényességét a' Né-
peknek felölünk való jól gondolkodásában tartjuk.
A' hív Státusoknak, és Rendekneknek kívánsá-
gaikra adott feleleteinkből, által fogja látni az
egész Nemzet, hogy Mi, nem kevésbe tartottuk
szemünk előtt, az Ország' Jussainak, mint magá-
nak a' Kir. Méltóságnak óltalmazását, 's meg
mu-

Y 2

mu-

*) Ezt, Praesid. Udvari Titoknok Ts *Névery* Úr,
méltóztatott kérésünkre velünk közleni.

mutattuk tselekedettel, hogy mind azt, valami ezen szabad, a' maga polgári alkotványára nézve független Ország' Jussainak meg erősítésére, avagy világosítására szolgál, ollyba tartjuk, mint meg annyi tóldalékokat, mellyek újjonnan járúltak a' Korona' fényességéhez, díszéhez, 's erősségéhez; és hogy örökös tartozásunknak fogjuk tartani, hogy soha se szabad akarát, hanem egyedül a' Törvények szerént uralkodjunk, mellyeknek tulajdon meg egyezésével is alája vetette magát e' szabad Nemzet. Meg is fogja tapasztalni, hogy a' Fejedelem, 's minden rendü Státusok között olly költsönös bizodalom állott fel, a' mellyet ezentúl, semmi idök' változása fel nem bonthat. Világos bizonyságát adták minapában annak a' hív Státusok és Rendek, midön nem Mi tölünk serkentetvén, hanem tsupán ama' nemes, és a' Magyar Nemzettel vele született indulattól ösztönöztetvén, önként való ajánlást tettek, a' segítség-adás eránt, tsak hogy ekként a' Korona' 's Nemzet' méltósága, és az Orzágnak dísze maga épségében maradhasson: melly ajánlásokat a' Törvények közzé is bé akarták iktatni. Méltó példa bizonyára, mellyre vissza tekintsen a' Maradék is. Ezen ajánlást Mi, kegyelmes meg elégedéssel fogadjuk, 's úgy hozván magokkal a' dolgok, fogjuk is azt módjával használni. — Ez a' Mi kedves Nemzetünknek, Fels. Házunk eránt viseltető buzgósága, bizonyos reménységet nyújt Nékünk az eránt, hogy éppen azon készséget fogjuk mi tapasztalni a' nemes gondolkodású Magyarokban, valahányszor a' Mi Igazgatásunk alá bízott Népeknek bóldogsága 's betsülete kívánánda azt. Ebből, egész *Európa* észre fogja venni, hogy tsak egyszer maga tulajdon Törvényei által igazgattalék *Magyar Ország*; akarmikor szóllittalék meg, a' Közjónak egyyes erővel való munkálódása eránt, mindenkor olly erőt találánd abban a' Mi Fels. Házunk, melly

a'

a' leg ifzonyúbb Ellenségnek is ellent áll. Mi ugyan, minthogy a' békefféget felettébb kedvellyük, ezen kézfiséggel tellyefféggel nem fogunk visszaf élfi: elég az mindazáltal minékünk, ha azon reményféggel táplálhatjuk magunkat, hogy a' Mi Házunknak olly gyámola lessz a' hív Magyarokban örökre, mellyhez bízvást folyamodhatik mind annyifzor, valahányfzor a' Közönl. Társaságnak bóldogsága fogja azt kívánni. — Az Ország-Gyülesi Deputátzióknak, nem szükség az eleibek adott Munkát ajánlanunk: tellyesíteni fogja ezt azon buzgóság, mellyel óhajtja közzülök mindegyfik, hogy a' kiszolgáltatásnak minden részei helyeffen intézteffenek el. “

{ Következendő szavait, a' Nádor-Ispánhoz intézte
Ö Felsége:)

„A' Mi helyben hagyásunkal is már meg-erősített Törvényeket által adjuk ezekben, Kedvességednek. Örökös tanúbizonyysági lessznek ezek az előttünk igen kedves Magyar Nemzet eránt vonfzó Atyai indúlatunknak. — Vedd tölem egyfzersmind Atyai háládatosságot, Kedves Fiam! mellyet a' Te Atyád azért tefz itt erántad, a' hív Rendek előtt, kiket magokat is úgy néz, mint kedves Fiait, nyilvánvalóvá, mivelhogy a' mit esküvéffel fogadtál ezen Nemzetnek, szentül meg tartottad; 's hívtalodban úgy jártál el, a' mint én kívántam töled, 's magad kötelezted magadat. “

Ezen hathatós Beszédere Ö Felségének, köfzönő Beszédet mondott a' Nemzet' nevében Primás ö Eminentziája, mellynek végzödésével, ki ment Ö Felsége nagy vivát kiáltások 's tapsolások között a' Gyülesből. — Nyomban követte az Ö Felsége' el távozását, B. Spielmann Ur' esküvése, mellyel kötelezte t. i. magát ezen Méltóság az Országnak, mint annak fogadott Fia. Ezentül meg kérte Gróf Szétséni Ferentz ö Kegységét az Ország Gyülese, hogy a' múlt Efstendő'

Nov.

Nov. 18-dikán hozott, 's Ő Felségétől is meg-erősítettett végezésének tellyesedésében lenne eszköz; vállalná t. i. magára, azon pénzeknek mind veretését, mind pedig a' Ts. 's Kir. és a' *Nápolyi* Udvaroknál való bé ajánlását, a' melylyeknél fogva fel maradhasson, a' *Siciliani* Felségek' kegyességének emlékezete, kik a' magok Fels. Jelenlétekkel a' Koronázás' pompáját meg tisztelni méltóztattak. Gróf *Szétséni* ö KeGYelmessége hazafiúi kézséggel ajánlotta magát, az Ország-Gyűlése' kívánságának tellyesítésére. — Mit is meg nem tselekedne egy illy példás buzgóságú Hazafi, Nemzete' dízcéért, 's javáért! — A' Gyűlésnek 3 szép Beszédek voltak a' bé-fejezői, mellyeket Nádor - Ispány ö Kir. Föhertzegsége, 's Ország Birája, és Királyképe ö KeGYelmességeik tartottak. — A' Nádor-Ispány által mondott Beszédnek értelme ez:

„Mentől több nehézségekkel vala körül-vétetve ezen Ország Gyűlése, a' mellynek végződése ki jelentetett innmár Ő Felsége által: -annyival nagyobb gyönyörüséget szerezhet annak Szerentsés ki menetele mindenekben, kik Hazájokat igazán szeretik. Szép példát fog abban látni mind a' most élő, mind a' következő Nyom; mellyből tanúságot vehet, hogy a' szeretet és bizodalom leg jobban 's leg könnyebben utat nyit a' Király' szívéhez; hogy a' közönséges boldogság nem az egyenként való Polgároknak, vagy valamelly rendnek (classis) magános hasznaikban áll; hanem az akaratoknak 's öröknek szoros egygyességben: ezt pedig úgy lehet eszközölni, 's erős fundamentomra helyhetni: ha a' Király' Jussai épségben, Méltósága sérthetetlenségben, 's tekintete tiszteletben maradnak; mert mind a' közönséges, mind a' magános bátorság ezek által óltalmaztatnak 's tartatnak fenn; továbbá, ha a' Nép' Jussai is békével hagyatnak, mert ezek te-

szik

szik bátorságosokká a' Lakosokat, azon hasznokkal való élhetés eránt, mellyek a' polgári Társaságból áradnak reájok; 's szorosabban kötik őket a' Fejedelemhez és Hazához; ha el hárítatnak mind azok, mellyek hasonlást szerezhetnek a' Polgárok között; ha a' Polgároknak azon rendjeik, mellyeket, állapotjok, és a' Törvények közelebről hívják a' Közjónak munkálódására, az egész Nép' hasznán igyekeznek; ha mindnyájan úgy gondolkodnak, hogy midőn a' Királynak 's az Országnek Méltóságát óltalmazták, ugyan akkor tulajdon Nemzeteknek díszét eszközlik, 's öregbítik.

Hogy ezek lettek Mi belőlünk, könnyen által fogja látni, a' ki a' hozott Törvényeket meg tekinténi. Örvendek ezen Nemes Országnek, hogy nem tsak meg erősítettett, hanem öregbedett is fényessége; örvendek, hogy olly jeles, és a' köz bődögságnak eszközésében olly ferény Polgári vagynak, kiknek, elég ugyan az ő nemes gondolkozásoknál fogva, a' magok belső meggyőztetések: én is mindazonáltal itt közönségesen köszönetet mondok; mindnyájokat pedig arra kérem igen nagyon, hogy a' most meg szerzett köz-bődögságnak erősségeit ne tsak meg tartani, hanem szaporítani is igyekezzenek telyes erejeből; legyenek Tanúi azon szeretettel, 's jószágunk, mellyet Ő Felségében tapasztaltak, és láttak; magok jeles igyekezeteiket plántályák által másokba is. Én, ha helye lehetne a' kezeségnek, ajánlanám magamat Kezesül, hogy Ő Felsége, a' Magyar Nemzet eránt való Atyai indulatját foha nem változtatja; annak Jussait állandóul meg tartja, 's hasznait öregbíti: valamint más részről, ha ezen Nemes Nemzetnek olly példás és meg bizonyított hívsége meg engedné azt, kezeséget vállalnék érte, hogy az Ő Felségéhez viseltető fiúi indulatjából, kész a' Fels. Háznak, Ő Felségének, és az Országnek méltóságáért áll-
ha.

hatatos bátorsággal mindent fel áldozni. — Nékem soha sem fognak ki esni elméből ő Felségének jó Atyámnak parantsolatai; és az akkor tett esküvésem, midőn a' Ts Státusoktól és Rendek-től ajánlott Nádorispányi Hivatalt fel vettem; és azon leszek mindenkor, hogy az ő Felsége' hasznait, az Ország' hasznaival eggyesítsem; 's azt a' kegyelmet is, mellyet az atyai szíynek hajlandóságától nyerhetek, az Ország' hasznára fordítsam. Már nintsen egyéb hátra, hanem hogy mindnyájoknak jó egészséget 's szerentsés hazamenetelt kívánnyak; előbb mindazáltal bátorságosokká, 's bizonyosokká tefzem a' felől, hogy énnékem nagy vizafiztalásomra fog lenni, valahányszor alkalmatosságom adódik, hogy vagy mindnyájoknak, vagy fejenként is hasznokat munkálódhassam.

Ferentz Föhertzeg, mind végig jelen volt a' Gyülésben, mellynek estvéli 9 óra tájban lett vége. — Nagy indulattal vettek bútsút a' Rendek jó Nádorispányoktól, 's repeső örömmel, és belső megelégedéssel tellyesedve ofzlottak el a' Gyülés' Palotájából. — Tartsa meg az Eg, ezen Ofzlop-Embereit kedves Hazánknak! kik annak boldogságáért, olly állhatatos szívefféggel, 's tántorodás nélkül való hívséggel fáradoztak. — Engedje nékiek azt az örömet, hogy minél előbb tapasztalhatták az általok dolgozott, 's jó Királyunk által meg erősítettett Törvényeknek hasznos gyümöltseit.

Folytatása azon Jelentésnek, mellyet az Illyriai Kantzellária eránt botsátott az Ország, ő Felségéhez:

„Méltóztatott Felséged, e' folyó Elftendő' Januáriusának 8-dikán készültt azon ki-fejezéseket nekünk meg küldeni, mellyekkel élhessünk az ő rólok hozandó Törvényben. Ezen kifejezéseket, magok egész valóságokban el nem fogad-

gad-

gadhattuk; okainkat mindazáltal fel hordani, 's a' dolgot felfejetni, egyedül a' Felséged erántt viseltető alattvalói szíves kötelességünkben 's tiszteletünkben nem akartuk; és azon bizodalomból, mellyet, az óhajtott módra véghez mentt koronázaskori örvendetes jelenléte Felségednek erősfített vólt meg bennünk; hanem arra határoztuk magunkat, hogy az említett ki-fejezésekhez még valamelly kevés szókat adva, avagy benne nemelleyeket meg változtatva tegyük fel a' Törvényt, azzal a' gondolattal lévén, hogy ezeknek Felséged eleibe egyenes szíjvel lejendő terjesztéséből ki fog tétzeni a' mi valóságos igyekezetünk; azonban, minden várásunk ellen, azt hozták Deputátusaink hírül, kiket a' Tzikkelyekről lejendő értekezés végett küldöttünk vólt a' Felséged' Kantzelláriájához, hogy Felséged, még tsak egy pontban sem akar el állani, a' nem - egyesültt Görög-Hitü Lakosokról által küldött Tzikkelytől; mellyre nézve ha maga valóságában nem akarnánk azt bé iktatni a' Törvények közzé, ki kelene hagyni. — Már most maga a' dolog kényszerit bennünket, melly valóban igen nyomos, hogy értelmünket bővebben ki nyilatkoztassuk, annyival inkább, mivel fülünkbe jött, hogy Felséged *Illyriai* Kantzelláriának fel állítására tökéllente magát, 's már a' Kantzelláriust, és a' több Tisztviselőket is meg nevezte, és ugyan ezen rendelésből, a' velünk közlött tzikkelynek tzellyát nyilvánban meg értettük. Ezen tárgynak semmi eggyessége sintsen a' több tzikkelyekkel, mellyeknek változtatások erántt alázatos jelentésünket tesszük Felségednek, 's különös megfontolást érdemel: mellyre nézve különösen is terjesztjük az ez erántt való értelmünket Felséged eleibe egész bizodalommal.

A'

A' Felséged által nekünk küldött 's fel tett Tzikkelynek két részei vagynak: az elsőben azt kellene ki tenni, hogy az Országban polgári jussal már meg ajándékozva lévő nem-eggyesültt Görög Hitűek, *Magyar Országban*, 's az ahoz kaptsoltt Részekben jószágokat bírhatnak, 's minden tiszt-ségeket viselheinek, femmivé tétetvén az ellenke-zőt tartó Törvények; a' másodikban, meg hagyatik ö Felségénél, mint azt a' maga Eleitől vette, a' Papság, Eklésia, Vallás, Fundátziók, Tudományok, az Ifjúság' nevelése, és magok a' Privilégyiomok' dolgának intézése.

Minekelötte ezen tzikkely' értelmének vizsgálásába bővebben belé erefzkednénk, szükségesnek ítélünk némelly dolgokat előre botsátani: Négy nemü nem-eggyesültt Görög-Hitü Lakosok talál-tatnuk Magyar Országban; úgymint: 1.) Olyanok, a' kiknek eleik már századoktól fogva lakoztak az Országban, kikről, *Oláhok, Ráizok, Orfzok* különböző nevezetjeik alatt hozott törvényeket látunk a' régi Királyoknak végzéseikben. 2.) Olyanok, a' kik egymás után, 's némínémüképpen egyenként, külömbkülömbbféle alkalmatosságokkal jöttek és jönnek a' Török Tartományokból az Országba, 's állandó lakosokká lettek és lesznek. 3.) Olyanok, kik, a' Törökkel lett békeslég - kötéseknek értelmeik szerént, tsak kereskedést üznek az Országban; kikre hogy ki ne terjedjen a' tzikkely' értelme, ezen szókat: *Ország' Lakosai* adtuk hozzája. 4.) Végre azoknak maradéki, kik *I. Leopold* Tsászár alatt, jó forma számmal (úgy tartatik, hogy 40,000 familliák lettek légyen) jöttek ide által bizonyos feltételek alatt: a' feltételek között e' vólt a' kiváltképpenvaló, hogy a' széleken nékiek által-adott részeiben az Orzágnak katonáskodjanak. Többire, vallásoknak, vagy inkább az ö eklésiai igazgatások formájának meg tartásáról némelly privilégiumok adattak. Azon privilégiumokba való

való különös bé erefzkedésnek itt nintsen helye, mellyeket mi, ha az Országnek fundamentomos Konstitutiójával nem ellenkeznek, kézsek vagyunk törvénnyel meg erősíteni; de a' következendő feltételek, olly világos igazságok, hogy azokat senki se hozhattya kétségbe: 1.) Az ollyan Nép, melly valamelly Országba, vagy Tartományba költözik, 's ott helyet kér, nem pedig fegyverrel foglal, kevesebb, vagy legfeljebb annyi polgári jusokra tehet szert, mint a' mennyit bírnak azon Országnek vagy Tartománynak előbbeni Polgári: hogy nagyobb jusokat nem nyerhet, azt maga mutatja az ollyatén jövevények' bé-fogadásának természetete; azért, az efféle által-költöztek (demigrantes) többnyire hazai, és született Néppé formáltatnak által. 2.) Az ollyan által költözött Nép, soha se fogadtathatik úgy bé az Országba, vagy Tartományba, hogy különös Státust formállyon: mert már az, nem bé-fogadás lenne; hanem, az Ország' földjéből egészen el szakasztott bizonyos részen, új Státusnak fundálása. 3.) *I. Leopold* Tsászá, a' ki Hit-Levéllal, 's esküvéssel kötelezte magát, az előtte uralkodott Királyok' példája szerént arra, hogy a' *Magyar Ország'*, 's az ahoz kaptsolt Részek' földjeikből semmit el nem idegenít; sőt a' mi el vétetett azokból, azt is vissza szerzi, nem szakaszthatott ki az említett földekből valamelly részt, az által jövő *Illyriusoknak*, vagy *Ráczoknak*, sem nem engedhetett által olly ígélet mellett, hogy azok, különös jusokkal meg ajándékozotva, különböző Státust tsinállyanak: mert *Magyar Orzágnak*, 's az ahoz kaptsolt Részeknek földje, nem saját vagyonyok a' *Magyar Királyoknak*. 4.) *I. Leopold*, nem adhatott, sem nem ígérhetett az akkor által költöző Familiáknak ollyas privilégiumokat, hogy azok által valamelly új polgári Társaság, vagy Státusban *Státus* formáltassék; hanem csak

oly-

ollyan Jótéteményeket (Beneficia) engedhetett, mellyek az Ország' polgári alkotványával nem ellenkeznek. Ezeknek színek alatt sem lehet anakokáért az Országban lakó minden nem-egyesültt Görög-Hitűeket, az ő polgári, vagy vallási jussaiknak akármelly részében, szabad tétkezés szerént való bánásra vonni.

Folytatása következik.

Debretzen, Mártz, 8-dikán. „Ezen folyó hónapnak 2-dikán húnyt el, a' mi Egünknek egy első nagyságú Tsillaga. — Ki hala t. i. közzülünk ama' nagy Ember, *Szathmári Paksy István* — ki, az ide való Reform. Kollégyiomban: a' Világ'-Történeteit, Föld' le-írását, 's Deák és Görög Litteraturát ugyan 12; az Istenről 's isteni Dólgokról való Tudományt (Theologia) pedig 30 egész estzendőkig tanította, kiváltképpenváló hafzonnal. Életének utolsó hatodfél estzendeiben a' *Tízántúl* lévő Ref. Eklésiáknak Fő Pásztor-ságát viselte, ezen fő Hivatalhoz meg kívántató virtusokkal. — Ha a' tudomány, az ékesenszóllás, az Isten' Házához való buzgóság, az Ember-szeretet, a' szükölködők eránt való munkás könyörületesség, végre a' tanítói talentomok meg menthetnének valakit a' haláltól: nem hólt volna meg *Szathmári Paksy István*. De élni fog ő, testi el költözése után is azon Fiakban, kiket nagy számmal képzített az Isten' Anyaszentegyházának, és a' Hazának. Ki fog ezek által hatni az ő érdemeinek ereje 's emlékezete, még a' késő maradékra is. Ohajtjuk azonban, hogy a' két Hazába is hasson el mindenüvé, az Urak' betses Leveleik által, 's ezekkel együtt maradjon fenn mind végig az egész Magyarság között.“

Török Birodalom.

Nagy Ember ezen Birodalomban a' Nagyvezér az igaz, mert a' Tsászár után ő minden mindekben; az ő parantsolatainak, mellyeknek alá-
jok

jok nyomta egyszer a' Birodalomnak nálla lévő petsétjét, engedelmeskedni kell mindenütt, a' hová küldi azokat, az egész Birodalomban. De más részről, minden nagysága a' Nagyvezérnek merő azon pünkösti Királyság. A' nád-szálnál is ingadozóbb ugyan is annak fundamentoma: t. i. a' Nagyszultánnak szabad akaratja. A' kinek ez nyakába függetli ma, tettzése Izerént a' Birodalom' petsétjét, mindjárt Nagyvezér; de már hólnap, ha tettzik a' Nagyúrnak vilíza kívánni tőle a' petsétet, oda van minden nagysága. — Harmadik Nagyvezér tapasztalta már, tsak a' mostani háború alatt, ezen kitsin Nagyságot: 's kivált a' közelébb volt Nagyvezér *Hassan Basa*, az előtte valóval együtt igen érzékenyen: mert az Ország' petsétjével együtt fejeket is el kívánta tőlök a' Nagyúr, a' mellyet pedig nem tőle vettek vólt, mint a' petsétet. — Az említett *Hassan Basa*' ki-végeztetésének környülállásait, következendőképpen adja elő egy *Oláhország* Levél: Febr. 11-dikén, egy tsászári parantsolat érkezik a' Nagyvezérhez, ki akkor *Basardsikban* vólt, hogy haladék nélkül menjen *Siumlába*, a' hol t. i. egy nagy hadi tanátsot kellene tartani, a' Török Birodalomnak mostani bajos állapotjáról. Midőn *Siumlába* érkezett a' Nagyvezér, már akkor együtt vólt a' Diván, mellyben H. *Maurocordato* is jelen vólt, kit *Mavrojeni*' helyébe választott a' Nagyúr, *Oláh Ország* Fejedelemnek. Egy óra formán tartottak a' Nagyvezérnek előlülése alatt a' tanátskozások; 's hát egy *Capigibasa Siumlában* toppan ezer Török kísérellel. Ez leg ottan magához hivatta a' Divánból a' *Duffetsi-Basát*, értésére adta, miért küldetett légyen, 's meg hagyta néki a' jó rendelések' tételét, ne hogy valamelly pártütés támadjon. Ezzel a' Divánba ment a' *Capigibasa*, 's által adta a' Nagyvezérnek a' Tsászár' parantsolatját, mellyben a' vólt, hogy ad-

adja vissza a' Birodalom' petséjét. Engedelmeskedett a' Nagyvezér: a' Divánnak több Tagjai mind el távoztak, és tsak magát hagyták a' *Capigibasát*, a' vólt Nagyvezérrel *Hassan Basával*. Azonban bé lép hozzájok a' *Satie Basa*. Ekkor vette észre szegény *Hassan*, hogy bizon nem jól van a' dolog; azért is minekelötte ki nyilatkozathatta volna a' *Capigi Basa*, a' maga küldetésének tulajdonképpennvaló tzéllját, ragadja két pisztolyát, 's egyiket süti a' *Capigi Basára*, a' másikat pedig a' *Satie Basára*; de egyiket se találhatta. Azon szempillantásban bé ugrik a' házba egy más Török, 's két golyóbisra töltött puskájából mellybe lövi *Hassan Basát*, kinek is annakutánna el metztették a' fejét, és *Konstantzinápolyba* küldötték. Ez, éjfélelötti 11 órakor esett. Más nap közönségeslé tétetett, hogy a' Nagyvezér, sok el követett igazságtalanságaiért meg ölettetett, a' Nagyúrnak parantsolatjára. — A' *Mavrojeni*' fejeért kellett néki, mint mondják, el vesztteni a' magáét. Mert *Mavrojenit* igen szerette 's betsülte a' Nagyúr. A' Nagyvezérséget, már most ismét *Jussuf Basa* kapta meg, ki a' had elein viselte vólt azt; most 2 ezrtendöktől fogva pedig *Bödönben* vólt *Basa*. — Mihelyt végére járt a' *Capigi Basa Hassan Basának*, mindjárt ennek Ötszésének 's Fiának fel keresésekre indúlt, hogy azokat *Mahomethoz* költöztethesse. Rájok is talált, *Siumlához* nem messze egy Faluban, 's parantsolatja szerént, hirtelen Bálttyók 's Attyók után küldé ezen két Artatlanokat.

Bruxella. A' köz tsendességnek fenn tarlhatása, nagyon sok dolgot ád *Gr. Mercy d'Argenteau* nak. — A' múlt Febr. 24-dikén, széllyel kergette vólt a' Népnak egy része, tanátskozó helyekből a' Rendeket; éjtszakára kelve pedig 362 házaknak verte be az ablakaikat. A' házak, úgy nevezetett *Aristokratáké* vóltak.

Fran-

Frantzia Ország.

A' polgári hitet le nem tett, 's azért is hivataljokból ki esett Püspököknek Irásaik, vérentá-
sokat elközlöttek *Alsátziában, Britanniában, 's Languedociában.*

Lengyel Ország.

Febr. 4. dikén tartott Ülésében, azt végezte a' Nemzet' Gyülése, hogy minden közönséges hivatal' folytatására alkalmas lehessen az olyan Polgár, a' ki házától, vagy más vagyonyjától 50 for. adót fizet esztendőnként.

A' következő munkátskáknak közre lett bocsátatások, tsak most esett értésünkre:

A' Haza' Szeretete. Egy protefiáns Prédikátió, mellynek olvasása után, ama' jó Hazafi Magyar Dániel, jobb Ember, jobb Keresztény, és jobb Magyar Hazafi lehet. — „Mi, Vallás' Szolgái, mi vagyunk az okai, hogy a' Nép között olly kevés láttatja vagyon az igaz hazai Szeretnek. Mert há mi, nyomos tanításunkal, 's építő példánkal más forma gondolatokat 's érzékenységeket igyekeznénk Halgatóinknak szivekbe plántálni: meg teremnék ezek, a' valóságos hazai Szeretnek gyümölsét is.“

Petz József. Hadi Tört. II. Szak. l. 599. — 1790. Árúttatják a' Szegények 7 kr. — Ennek Szerzője T. Hrabovszky György, Palotai Év. Prédikátor Úr, ki is azt, a' Dunamellyéki Magyar Eklésiákban lévő szegényebb Tanulóknak valamelly részben lehető le-gellésekre; 's közelébből a' Palotán fel-állítandó Alumnum' számára árúttattya. — Kéretteti általunk egy itt tanuló Ifjú a' T. Szerző Urat, hogy fenn nevezett kis munkájából, méltóztasson 20 nyomtatványokat a' szegényebb Tanulók között el osztatni. Az átrokat küldi.

Ditséret Mondás, mellyet Fels. II. Leopold' Római Császár', és Magyar Ország' Apostoli Kérálynak, azon Királyságra 1790. dik esztendőben

Nov.

375

Nov. 15-dik napján lett meg koronáztatásán való közönséges örömöknek hi-jelentésére tartottak Ts Ns Bihar Vármegyének mind a' két Valláson lévő Rendjei; a' Várad - Olafzi Reformátusok' Templomában, Dec. 13-dik napján 1790-dik esztendőben. Az akkor elmondott Prédikázióval együtt, mellyben a' Kir. Felségnek eredetét, méltóságát, jussait, és a' Lakosoknak is kötelességeket elő-adta Szaklányi Zsigmond, azon Eklésiának rendes Prédikátora. — Diószegen, nyomtattatott Medgyesi Pál' betűivel 1790 esztendőben.

Felséges II. Leopoldnak, Magyar, és Tseh Országok' örökös, és született Királynának, a' Római Császárságra 1790-dik esztendőben, Okt. 9-dik napján lett meg koronáztatásán való öröme a' Nagyvárad Helv. Conf. tartó Gyülekezetnek; mellyet Ts Ns Bihar Vármegye' H. C. tartó Rendjeinek végezéséből, a' Váradolafzi Ref. Templomban 19-dik Nov. 1790. eszt. a' fenn írtt Ts Vármegye' mind két Valláson lévő Státusainak jelenlétekben innepelt, az ezen alkalmatossággal mondott rövid Beszéddel együtt; mellyben a' hív Lakosokat, a' maga Fels. Királynának ezen méltóságán való örvendezésre serkentette Szaklányi Zsigmond, azon Eklésiának rendes Prédikátora. Diószegen nyomtattatott Medgyesi Pál' betűivel, 1790-dik esztendőben.

A' Magyarra való fordítást különösen meg érdemlené ezen betses Munka:

Constitution de l' Angleterre, ou Etat du Gouvernement Anglois, comparé avec la forme républicaine, et avec les autres monarchies de l' Europe. Par Mr de Lolme, Membre du Conseil des Deux-Cent de la Republique de Geneve. Nouvelle édition entierement revue et corrigée sur la quatrième édition anglaise. II. Tom. à Geneve 1787. nagy 8-ad rétben. A' Szerző' képével. 2 for. 30 kr. — Ez, németre is van fordítva, de a' régi kiadás szerént.

Költ Bétsben, Mártz. 18-dik napján 1791.